

## Stem- en floreenkohieren

- 
- 1498** Met de heerschappij van Albrecht van Saksen kwam in 1498 een eind aan een periode waarin Friesland werd geteisterd door onderlinge vetes van Schieringers en Vetkopers. In dat jaar werd ook een begin gemaakt met een administratie van het onroerend goed in de provincie met het oog op het stemrecht en de heffing van belastingen. Aan de 'sate', het volwaardige agrarische bedrijf, waren vanouds de belangrijkste politieke rechten verbonden. De bezitter van de sate had letterlijk een stem in de staat. Hij mocht in de tijd van de republiek de grietman kiezen en kon ook als grietman worden gekozen, hij maakte in de meeste dorpen uit welke predikant er benoemd werd en hij benoemde ook de kerkvoogden. Om die reden vinden we de sate dan ook als belangrijkste registratie-eenheid voor twee met elkaar samenhangende administraties, de **stemkohieren** en de **floreenkohieren**. **Stemkohieren** waren gekoppeld aan het gebouw, of wanneer de boerderij was afgebroken aan het hornleger, en werden opgemaakt en bijgehouden om het stemrecht van de eigenaren vast te leggen, **floreenkohieren** waren gekoppeld aan het grondbezit en hadden vooral een fiscaal doel.
- 1640** Het eerste **stemkohier** is van 1640. In dat jaar werd voor Friesland een nieuw stemreglement opgemaakt dat o.a. bepaalde dat alleen de eigenaren van een stemhebbende sate stemrecht konden uitoefenen.
- 1698** In 1698 werd het **kohier** herzien en werd besloten om dit elke tien jaar uit te voeren.
- 1700** Op 27 februari 1700 belastten de Staten van Friesland een commissie met het opnieuw opmaken van de **floreenkohieren**. Deze moesten de opvolger worden van het register van de Aanbreng van 1511. Deze registers waren lijsten waarin de landgebruikers het door hen gebruikte onder opgave van de huurwaarde 'aanbrachten'. Als munteenheid werd de **floreen**, de goudgulden van 28 stuivers, gehanteerd. De eerste **kohieren** zijn van 1700 en werden in 1708, en daarna om de tien jaar, aangepast. In de Franse tijd raakten ook deze kohieren hun functie kwijt, maar ze werden nog een tijd aangehouden voor de betaling van dijkslasten, grietenijlasten en omslagen voor kerken en scholen.
- 1708** Vanaf 1708 werden ze ingebonden met de **floreenkohieren**.
- 1788** Het laatste **stemkohier** dateert van 1788, met de Bataafse revolutie werd in 1795 een eind gemaakt aan het heersende stelsysteem.
- 1858** Het laatste **kohier** is van 1858.